

והגדת לבנוך – את פתח לו מהלכות הפסח לאמא, עקרת הבית – עיקרה של הבית

מאת הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א, אם הבנים תשע"ה

לשאלות נוספות ניתן לפנות לרב פוקס שליט"א בפלאפון: 054-8483398 בין השעות 20:00-24:00

ההכנות לחג

א. בשבתות שלפני חג הפסח, ראוי להימנע מלשלוח עם הילדים ההולכים לבית הכנסת דברי מאפה וחיטיכי חמץ, וכן יש להגביל את תנועת החמץ בבית בחדרי הילדים, בילקוטים, תיקים וכיסים (ניתן להעדיף במב"ה – ברכה מרובה בבית הזה = קטניות – מאשר חמץ כמש).

ב. אישה נאמנת לכתחילה לבצע בדיקת חמץ (אף שהינה "נוגעת בדבר") כמנומק בפוסקים: "שנשים שלנו מקפידות ביותר". אכן, מכיוון שבבדיקה טורח וצריך דקדוק אין לסמוך לכתחילה על בדיקת קטנים וקטנות אפילו שהגיעו לחינוך, ויש בהם דעת לבדוק.

ג. עצה מעולה: ניתן לבצע בדיקת חמץ מלאחר פורים, בכל ארון ומקום שבבית החייב בבדיקה, לאחר הניקוי בטרם מחזירים הדברים לקחת נר או פנס וביום בהיר ומואר אף לאור החמה ולבצע בדיקה (בלא ברכה) והמקום בדוק לפסח, כדי לצמצם את הטורח הגדול בליל הבדיקה. כמובן שלפני אחסון מוצרים כשרים לפסח במקפיא ובארון יש לבצע תחילה ניקיון ובדיקה כנ"ל, אולם הדבר מועיל מלאחר פורים בלבד!

ד. אישה אומרת את נוסח הביטול, לאחר הבדיקה ולאחר השריפה (הביטול ביום – החשוב מכל) אף אם שלחה לשריפת החמץ בן או בת, היא תאמר הביטול. יכולה אישה לקיים את מכירת החמץ בביתה, ואף ע"י הטלפון במינוי הרב או הגבאי העוסק במכירה.

ה. הלכות הגעלת הכלים מרובות ומורכבות, אמנם, ניתן לבצע (בהדרכה) הגעלה אף בבית. ישנם סוגי כלים שלא ניתנים להכשרה, ביניהם בכלים לשימוש באש עצמה: שיפודים, תבניות, רשתות לצלייה (מנגל) מחבת, טפלון שמשתמשים בלא שמן או רוטב, טוסטר, כלי לישה, (מערוך נירוסטה), נפה, דוגמיות לעוגיות ועוד...

ו. יש אומרים שאמא שבנה בכור, תשתדל לקבל משיירי סעודת מצוה שבבית הכנסת, כל עוד לא הגיע הבן למצוות בכדי לפטור עצמה מן הצורך לצום במקומו בתענית בכורים בערב פסח.

ז. מוטב לסמוך על בדיקת עלים וסימוני הסדר ע"י אישה מאשר על בן או בת, השנה נדרשת הקפדה מיוחדת לעניין השמיטה.

ליל הסדר

א. בת ספרד צריכה להסב (הטיית הראש והגוף שמאלה) בעת אכילת כזית מצוה ושתיית ארבע כוסות. ואף בת אשכנז אם היא "גברת הבית" צריכה לכתחילה להסב, מכל מקום, אין לעמוד או להלך בעת אכילת המצה, ושתיית הכוסות – דרך חירות.

ב. אישה המיסבה לסדר עם בנה או בתה – חייבת במצות והגדת לבנך וגו' ותאמר להם: קטעים מן ההגדה, תקשיב ותענה לשאלותיהם ב"מה נשתנה", חובה לציין, שגם אשה העסוקה ביותר בארגון השולחן, הגשת המאכלים והטיפול בילדיה, חייבת בכל מקרה לומר או לשמוע לכל הפחות: הקידוש (השנה תשע"ה הינו גם כן קידוש של ליל שבת), דברי רבן גמליאל על פסח מצה ומרור, סדר עשרת המכות, ברהמ"ז והלל. לדעת המשנה ברורה, גם כן: עבדים היינו וכו' מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו וכו' ומלפיכך אנחנו חייבים וכו' עד גאל ישראל, אם אין בן, שואלת הבת מה נשתנה וכשאלו גם בת (בין המסובים בסדר) תשאל האשה בעצמה ותענה לעצמה.

ג. אישה יכולה לקיים ארבע כוסות בשתיית מיץ ענבים – לכתחילה ועדיף שלא למזוג במיץ הענבים אפילו לא מעט מים, גם צריכה להקפיד על אכילת האפיקומן עד הצות הלילה, השנה: 12:42 (שעון קיץ)

ד. נשים חייבות באמירת ההלל בליל הסדר – כנ"ל. זאת בנוסף לחובתן באמירת הלל שלם עם ברכה (אפילו בת ספרד – פעם בשנה) בהלל שבתפילת ערבית שלכני ליל הסדר.

גזירת הקטניות

בני אשכנז ובני העדה המרוקאית קיבלו על עצמן לדורי דורות שלא לאכול אורז וקניות בפסח. אשכנזייה – הנשואה לבן ספרד (האוכל קטניות) אם רצון בעלה (כל עוד היא נשואה) שתנהג היא או ילדיהם היתר – תעשה התרת נדרים.

ספרדייה – הנשואה לבן אשכנז, אם בעלה מקפיד – תנהג כבעלה. ויש שמחמירים, שאשכנזייה אף שנשואה לספרדי (בפרט כשהם פרודים) – אסורה בכל אופן באכילת הקטניות בפסח.

ואף הנוהגת איסור קטניות מותרת לבשל קטניות (שעברו כמובן בדיקה) לאלו הנוהגים בהם היתר והוא הדין לספרדייה שנשואה לאשכנזי – מותרת לבשל קטניות להוריה בביתם.

עירוב תבשילין

בתום החג – ביום שישי שביעי של פסח יש להניח עירוב תבשילין כדי לבשל ולהכין לשבת, יש לקנות השנה יותר מצות – לעוד יום.

גם בני ספרד יברכו על המצות באותה שבת – המוציא. יש המתירים על סמך עירובי תבשילין להוסיף, מן הארונות קטניות (בדוקות) למאכלי השבת, אך, אין היתר להשתמש בשבת בחמץ מכור לפסח, כי טרם היה סיפק לחזור ולזכות בן מן הגוי.

בברכת פסח כשר ושמה!!

